TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 6, Sayı: 22, Eylül 2019, s. 174-186

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ

Fırat Üniversitesi, nurigomleksiz@yahoo.com

Öğr. Gör. Dr. Emine Kübra PULLU

Kayseri Üniversitesi, ekubrafidan@gmail.com

ÇOCUK GELİŞİM PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN SANAT EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ¹

Özet

Bu çalışmanın amacı çocuk gelişim programı öğrencilerinin sanat eğitimine yönelik tutumlarının belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Fırat Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi Çocuk Gelişim programı birinci ve ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tümü örneklem olarak alınmıştır. Bu nedenle ayrıca örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Aykanat (2018) tarafından geliştirilen Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. 5'li Likert tipide olan ve 23 maddeden oluşan ölçek sanattan hoşlanma ve sanatın katkısı (10), sanata yönelik olumsuz tutumlar (7), iletişim artırıcı rolü (3) ve önemlilik rolü (3) olmak üzere dört alt faktörden oluşmaktadır. Öğrencilerin sanata yönelik tutumları hem genel hem de dört alt boyutta analiz edilmiş ve cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite değişkenleri açısından farklılık olup olmadığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Sanat Eğitimi, Çocuk Gelişimi

AN INVESTIGATION OF THE ATTITUDES OF CHILD DEVELOPMENT PROGRAM STUDENTS ABOUT ART EDUCATION

Abstract

The aim of this study is to determine the attitudes of the students of Child Development Program about art education. The population of the study consisted of first and second year students of Fırat University, Kayseri University and

¹ Bu çalışma 4-6 Nisan 2019 tarihinde 3. Uluslararası Sanat ve Estetik Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Cumhuriyet University Child Development Program in 2018-2019 academic year. The whole population was chosen as a sample. Therefore, no sample selection was made. Attitude Scale for Art Education developed by Aykanat (2018) was used as the data collection tool. The five-point scale which consists of 23 items includes four subscales entitled “enjoying art and contribution of art” (10 items), negative attitudes towards art” (7 items), “communication-enhancing role of art” (3 items) and “role of being important” (3 items). Students’ attitudes were analyze based on four subscales and whole scale and it was determined whether there were statistically significant differences in terms of gender, class level and university variables.

Keywords: Art, Art Education, Child Development

GİRİŞ

Çok yönlü eğitime gereksinim duyan bir varlık olarak insanın eğitime yön veren bilim, teknik, felsefe ve kinestetik alanlarıyla beraber başlıca bileşenlerden bir tanesi de sanat eğitimidir (Mercin ve Alakuş, 2007: 15). Sanatsız bir dünya ve sanat eğitimi olmadan da bir eğitim sistemi düşünülemez (Dede, 2016: 1563). Bireylerin eksiksiz yetişebilmeleri ve geleceğe daha hazırlıklı olabilmeleri için gerekliliği gün geçtikçe daha fazla gündeme gelen sanat eğitimi, çağdaş eğitim sürecinin önemli yapıtaşlarından birisi olarak örgün eğitim sürecinde yer almaktadır (Ayaydın ve Kurtuldu, 2010: 202). Sanat eğitiminde bireylerin tasarlayabilme yeteneğinin geliştirilmesi, yaratıcılığı, özgüveni ve estetik beğeni düzeyi yüksek ve sanatsal okuryazarlığa sahip gençler yetiştirmek amaçlanmalıdır (Dikici, 2006: 4). Sanat eğitimi gerekli kılan üç temel etmen vardır. Bunlar;

- Toplumsal Nedenler: Sanat eğitimi doğa, madde ve insan arasındaki ilişkiyi geliştirmeyi sağladığı için günümüzde toplumsal bağlamda oldukça önemli görülmektedir.
- Psikolojik Nedenler: Sanat eğitimi bireylere üstünlük sağlayan algılama, yaratıcı düşünme, hayal gücünü geliştirme, analiz ve sentez yapabilme, yaratıcı problemler çözebilme ve yorumlayabilme yeterliklerini içerir.
- Estetik Nedenler: Bireylerde ayırt edici bir kuvvet olan estetik seçme olayını da beraberinde getirdiği için sanat eğitimi gerekli kılar (Çellek, 2003: 10).

Sanat Eğitimi öğrenciyi görmeye, aramaya, sormaya, denemeye, merak etmeye ve yaratıcılığa götürmelidir. Evrensel bir değer olan yaratıcılık herkeste bulunmasına karşın ancak eğitimle geliştirilebilir bir niteliktedir (Çellek, 2003: 7-9). Sanat eğitimi, çocukların yaratıcılık gücünü geliştirerek karşılaştıkları sorunları yepyeni bir biçimde çözümlemeyi öğrenmelerini sağlar (Dikici, 2006: 3).

Bilinçli yaratıcı düşüncenin sonucu olarak ortaya çıkan edim sanattır. Sanat eseri ise özel olanın nesnel olarak dışlanması, nesnelerle yansıtılması, algıların görsel imgeler aracılığıyla yaşanmış deneyimler ve kültürel etkilerle yoğrularak yorum olarak yansıtılmasıdır. Yani düşüncelerin mecazlarla ifade edilmesidir. Sanatsal düşünme ve yaratma sürecinin başlangıcı olan çocuk döneminde sanat eğitimi üzerinde durulması gereken bir konu olmuştur (Abacı, 2015: 32). Fox ve Schirmacher (2012) okul öncesi sanat eğitimi programı içinde doğada var olan veya deneylerle ortaya çıkan çocukların ilgisini cezbeden her türlü çalışmaya yer verilmelidir. Bu çalışmalar dört kategoride değerlendirilebilir. Bunlar;

TİDSAD

- duyuşal deneyimler,
- estetik deneyimler,
- sanat ortamı, materyaller, yöntem ve teknikler
- sanat, sanatçılar ve çeşitli sanat biçim ve tarzları, sanat eleştirisi (Akt. Ulutaş ve Demiriz, 2015: 16).

Sanat görme, duyma, duyumsama, düşünme ve sezme yetilerinin bütünlüğünden süzölen bir iletidir. Sanat eğitimi çocuğu görmeye, sorgulamaya, deneme yapmaya ve sonuçlandırmaya yönlendirmeyi amaçlar. Sanatın çok yönlü yapısıyla beraber çocuklar çok yönlü düşünebildikleri için hem geleceğe daha kolay uyum sağlayabilirler hem de geçmişı daha iyi anlayabilirler (Ercan, Günşen ve Fazlıoğlu, 2015: 59).

Sanat, kişinin duygu ve düşüncelerini en iyi ifade ettiği bir yoldur. Okul öncesi eğitiminin amaçlarından biri çocuğun yaratıcılığının geliştirilmesi olduğu için sanat eğitimi programlarının önemli bir yeri vardır. Sanat eğitimi insana çocukluktan başlayarak akıl yürütme, yaratıcılığını geliştirme, hayal kurma, problem çözme, el, zihin ve göz koordinasyonu geliştirme, gibi becerileri kazandırmaktadır (Özkan ve Girgin, 2014: 80). Okulöncesi dönemde çocuklar yaratıcı düşünen bireyler olduğu için onların zekâları, hayalleri daima aktif bir şekilde çalışmaktadır. Her şeye duyarlı, her şeyi öğrenmeye meraklıdırlar. Çocukların doğasında var olan yaratıcılık kıvılcımını geliştirmek ve parlamasına yardımcı olmak çok önemlidir (Dinçer, Demiriz ve Şimşek, 2003: 52).Okul öncesi eğitiminde yapılan sanat etkinlikleri sayesinde çocukların sanatsal deneyimi arttıkça beğeni düzeyleri gelişir ve sanat eserlerini objektif olarak değerlendirebilirler. Ayrıca çocuklar sanatın aktif izleyicisi ve uğraşanı olup sanatı koruma ve geliştirmede etkin rol alabilirler (Ulutaş ve Demiriz, 2015: 13). Sanat, çocukların kendilerini rahat hissetmesine, sevdiği ve sevmediği şeylerin farkına vararak neyi yapıp yapamayacaklarını öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Sanat yoluyla çocuklar olumsuz deneyimlerini denetleyebilir ve gösterebilirler. Sanat çocuklara duygularını nasıl ifade edeceklerine imkan tanır. Küçük çocuklar somut öğrenen oldukları için sanat onların deneyimlerini sembolleştirmelerine yardım eder. Sanat yaratıcılığı ifade etmeyi geliştirir (Durualp, 2014: 74-81).

Okul öncesinde dönemde henüz yeni filizlenen perspektif algısı ve uyaran zenginliğinin artması dolaylı yoldan görsel zeka alanına etki ettiği için okul öncesi öğretmenlerinin özellikle görsel sanatlarla ilgili uyarıcıları çocuğu sunarak çocukların algılarını bu alanda seçici ve açık olmaya itmesi oldukça önemlidir. Çocukların gelişimsel özelliklerine uygun sanat etkinlikleri ile çocukların dikkatleri çekilmelidir. Çünkü çocukların zihinsel yapısı çevre faktörünün etkisiyle almaya ve öğrenmeye açık bir genişletilebilir sabit disk gibidir (Kaymak ve İliden, 2016: 22).Çocukların güzel ortamlarda bulunmaları, sanat örnekleriyle deneyim kazanmaları, yetişkinlerle sanat ve estetik hakkında konuşmaları ile beraber çocukların estetik gelişimi desteklenmiş olur (Ocak-Karabay ve Bilir-Seyhan, 2017: 215). Ayrıca sanat eğitimi okul öncesi çocukların beslenme, giyinme ve temizlik gibi öz bakım becerilerinin de temelini oluşturur (Ulutaş ve Demiriz, 2015: 12). Sanat duyuşal anlamda zevk veren bir faaliyettir. Çocuklar yaptıkları sanat etkinlikleriyle ilgili mutluluk, sevinç ve gurur duyarlar. Bu duygular olumlu ruhsal sağlığı ve hislerin olumlu ifadesini sağlar. Küçük çocuklar duyuşal varlıklardır ve sanat onların yoğun duygularının ifade edilmesinde yardımcı olur (Durualp, 2014: 75). Çocuklar sanat uğraşlarından ve malzemelerinden hevesle deneyim elde edebilmelidir. Çocuklar bilişsel

düzeyde edindiklerini sanat eğitimi yoluyla araştırmaya ve uygulamaya koyabilmelidir (Ulutaş ve Demiriz, 2015: 13).

Okul öncesi öğrencilerinin estetik gelişimine katkıda bulunabilmek için öğretmenler güzellik bilincini paylaşma, okul ortamının tasarımına katılma, sınıfta güzel sanatlar sağlama, sanat eserlerini çocuklarla keşfetme, güzel kitaplar sunma, sanat / sanatçılar ile doğrudan tecrübe edebilme ve yaratıcı fırsatlar sunma imkanları sağlamalıdır (Feeney & Moravcik, 1987). Ülkemizde temel eğitim basamağında genellikle sanat eğitimi derslerini okul öncesi ve sınıf öğretmenleri yürütmektedirler (Kaymak ve İliden, 2016: 28). Okul öncesi kurumlarda sanat eğitimi kapsamında yapılan etkinliklerde öğretmenlerin sanata eğitime karşı tutumları, görüş ve düşünceleri oldukça önemlidir. Sanatı eğitim içerisinde kullanabilmek ve öğrencileri sanata doğru yönlendirebilmek için öncelikle sanata karşı tutumlar belirlenmelidir (Dede, 2016: 1563). Ülkemizde meslek yüksekokullarının çocuk gelişim programından mezun olan öğrenciler de okul öncesi kurumlarında çalışabilmektedirler. Ayrıca isterlerse dikey geçiş sınavı ile okul öncesi öğretmenliğine geçiş yaparak öğretmen olma imkanına sahiptirler. Bu nedenle bu araştırmada çocuk gelişim programı öğrencilerinin sanat eğitime yönelik tutumları belirlenmek istenmiştir.

Bu çalışmanın amacı çocuk gelişimi programı öğrencilerinin sanat eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

Öğrencilerin;

1. Sanattan Hoşlanma ve Sanatın Katkısı alt boyutuna ilişkin tutumları cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar alt boyutuna ilişkin tutumları cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. İletişim Artırıcı Rolü alt boyutuna ilişkin tutumları cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Önemlilik Rolü alt boyutuna ilişkin tutumları cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Öğrencilerin sanat eğitime yönelik tutumları cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Fırat Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi Çocuk Gelişimi programı birinci ve ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tümü örneklem olarak alınmıştır. Bu nedenle ayrıca örneklem seçimine gidilmemiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyete ve Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Kadın	Erkek	1. Sınıf	2. Sınıf	Toplam	
	f	f	f	f	f	%
Fırat Üniversitesi	66	5	39	32	71	15.5
Cumhuriyet Üniversitesi	184	15	106	93	199	43.5
Kayseri Üniversitesi	176	11	106	81	187	40.9
Toplam	426	31	251	206	457	100

Çalışma grubundaki öğrencilerin 71'i Fırat Üniversitesi, 199'u Cumhuriyet Üniversitesi ve 187'si Kayseri Üniversitesinde öğrenim görmektedir. Çalışma grubunda toplam 457 öğrenci bulunmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Aykanat (2018) tarafından geliştirilen Sanat Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Beşli Likert tipinde olan ölçek toplam 23 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; “Sanattan Hoşlanma ve Sanatın Katkısı ” (α :0.94), “Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar” (α :0.95), “İletişim Artırıcı Rolü ” (α :0.89) ve “Önemlilik Rolü ” (α :0.81) şeklindedir. Tüm ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik kat sayısı ise 0.90 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde; cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre yapılan karşılaştırmalarda bağımsız gruplar t testinden faydalanılmıştır. Üniversite değişkenine göre yapılan karşılaştırmalarda da normal dağılıma uygunluk testinin sonucuna göre dağılımın normal olduğu durumlarda tek yönlü varyans analizi, dağılımın normal olmadığı durumlarda ise Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testi sonucunda anlamlı bir fark belirlendiğinde farkın kaynağını belirlemek için grupların ikili kombinasyonları yapılarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Her bir maddenin gerçekleşme düzeyinin belirlenmesinde “Kesinlikle Katılmıyorum(1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Tamamen Katılıyorum (5)” dereceleri kullanılmıştır. Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında; Tamamen Katılıyorum: 4.21-5.00; Katılıyorum: 3.41-4.20; Kararsızım: 2.61-3.40; Katılmıyorum: 1.81-2.60; Tamamen Katılmıyorum: 1.00-1.80 şeklinde yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma ile elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Tablo 2’de sanattan hoşlanma ve sanatın katkısı alt boyutuna ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre t testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 2: Sanattan Hoşlanma Ve Sanatın Katkısı Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Sanattan Hoşlanma Ve Sanatın Katkısı	Kadın	426	4.09	0.74	455	0.267	0.605	0.202	0.840
	Erkek	31	4.07	0.80					

Tablo 2’de öğrencilerin sanattan hoşlanma ve sanatın katkısı alt boyutuna ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=0.202$; $p>0,05$]. Hem kadın ($\bar{X}=4.09$) hem erkek öğrencilerin ($\bar{X}=4.07$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem kadın hem de erkek öğrenciler sanattan hoşlanma ve sanatın katkısına ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 3: Sanattan Hoşlanma Ve Sanatın Katkısı Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Sınıf Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Sanattan Hoşlanma Ve Sanatın Katkısı	I	251	4.08	0.73	455	0.393	0.531	-0.357	0.721
	II	206	4.11	0.75					

Tablo 3’te öğrencilerin sanattan hoşlanma ve sanatın katkısı alt boyutuna ilişkin görüşlerinin sınıf değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=-0.357$; $p>0,05$]. Hem I. sınıf ($\bar{X}=4.08$) hem de II. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=4.11$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem I. sınıf hem de II. sınıf öğrencileri sanattan hoşlanma ve sanatın katkısına ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 4: Sanattan Hoşlanma Ve Sanatın Katkısı Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Üniversite Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Üniversite	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	P	Anlamlı Fark
Sanattan Hoşlanma Ve Sanatın Katkısı	Fırat Üniversitesi	71	256.66	2	6.770	0.034*	1-3
	Cumhuriyet Üniversitesi	199	235.30				
	Kayseri Üniversitesi	187	211.79				
	Levene: 7.129	p: 0.001					

* $p<0.05$

Tablo 4’te sanattan hoşlanma ve sanatın katkısı alt boyutuna ilişkin KWH testi sonucuna göre üniversite değişkeni açısından grupların görüşleri arasında anlamlı farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir [$KWH_{(2)}=6.770$; $p<0.05$]. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan MWU testi

farklılaşmanın Fırat Üniversitesi öğrencileri (SO:256.66) ile Kayseri Üniversitesi öğrencileri (SO:211.79) arasında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Fırat Üniversitesi öğrencileri diğer üniversite öğrencilerine göre sanattan hoşlanma ve sanatın katkısına ilişkin daha fazla olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 5: Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar	Kadın	426	4.42	0.75	455	1.570	0.211	0.830	0.407
	Erkek	31	4.31	0.92					

Tablo 5'te öğrencilerin sanata yönelik olumsuz tutumlar alt boyutuna ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=0.830$; $p>0,05$]. Ancak aritmetik ortalamalara bakıldığında kadın öğrencilerin ($\bar{X}=4.42$) erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=4.31$) daha fazla olumsuz tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 6: Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Sınıf Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar	I	251	4.37	0.81	455	1.846	0.175	-1.390	0.165
	II	206	4.47	0.68					

Tablo 6'da öğrencilerin sanata yönelik olumsuz tutumlar alt boyutuna ilişkin görüşlerinin sınıf değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=-1.390$; $p>0,05$]. Ancak aritmetik ortalamalara bakıldığında II. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=4.47$), I. sınıf öğrencilerine göre ($\bar{X}=4.37$) daha fazla olumsuz tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 7: Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Üniversite Değişkenine Göre Varyans Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Bölüm	N	$\bar{X}$	ss	Sd	F	p	LSD
Sanata Yönelik Olumsuz Tutumlar	Fırat Üniversitesi	71	4.46	0.67	2	0.545	0.580	-
	Cumhuriyet Üniversitesi	199	4.38	0.85	454			
	Kayseri Üniversitesi	187	4.45	0.69	456			
	Levene: 2.175	p:0.115						

Tablo 7’de sanata yönelik olumsuz tutumlar alt boyutuna ilişkin varyans testi sonucunda üniversite değişkenine göre öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$F_{(2-187)}=0.545$; $p>0,05$]. Ancak grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında Fırat Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{X}=4.46$) diğer üniversite öğrencilerine göre daha fazla olumsuz tutma sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 8: İletişim Arttırıcı Rolü Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
İletişim Arttırıcı Rolü	Kadın	426	4.08	0.89	455	0.853	0.356	0.761	0.447
	Erkek	31	3.96	0.93					

Tablo 8’de öğrencilerin iletişim arttırıcı rolü alt boyutuna ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=0.761$; $p>0,05$]. Hem kadın ($\bar{X}=4.08$) hem erkek öğrencilerin ($\bar{X}=3.96$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem kadın hem de erkek öğrenciler sanatın iletişim arttırıcı rolüne ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 9: İletişim Arttırıcı Rolü Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Sınıf Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
İletişim Arttırıcı Rolü	I	251	4.10	0.90	455	0.382	0.537	0.779	0.436
	II	206	4.04	0.88					

Tablo 9’da öğrencilerin iletişim arttırıcı rolü alt boyutuna ilişkin görüşlerinin sınıf değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=0.779$; $p>0,05$]. Hem I. sınıf ($\bar{X}=4.10$) hem II. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=4.04$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem I. sınıf hem de II. sınıf öğrencileri sanatın iletişim arttırıcı rolüne ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 10: İletişim Arttırıcı Rolü Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Üniversite Değişkenine Göre Varyans Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Bölüm	N	$\bar{X}$	ss	Sd	F	p	LSD
İletişim Arttırıcı Rolü	Fırat Üniversitesi	71	4.09	0.98	2	0.227	0.797	-
	Cumhuriyet Üniversitesi	199	4.04	0.99	454			
	Kayseri Üniversitesi	187	4.10	0.74	456			

Levene: 2.582 p:0.077

Tablo 10’da iletişim artırıcı rolü alt boyutuna ilişkin varyans testi sonucunda üniversite değişkenine göre öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$F_{(2-187)}=0.797$; $p>0,05$]. Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında her üç üniversite öğrencilerinin de görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Kayseri Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{X}=4.10$) diğer üniversite öğrencilerine göre sanat eğitiminin iletişim artırıcı rolüne ilişkin daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 11: Önemlilik Rolü Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Önemlilik Rolü	Kadın	426	3.87	0.79	455	4.304	0.039	0.866	0.387
	Erkek	31	3.74	1.00					

Tablo 11’de öğrencilerin önemlilik rolü alt boyutuna ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=0.866$; $p>0,05$]. Hem kadın ($\bar{X}=3.87$) hem erkek öğrencilerin ($\bar{X}=3.74$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem kadın hem de erkek öğrenciler sanat eğitiminin önemliliğine ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 12: Önemlilik Rolü Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Sınıf Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Önemlilik Rolü	I	251	3.82	0.79	455	0.033	0.855	-1.221	0.223
	II	206	3.91	0.83					

Tablo 12’de öğrencilerin önemlilik rolü alt boyutuna ilişkin görüşlerinin sınıf değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=-1.221$; $p>0,05$]. Hem I. sınıf ($\bar{X}=3.82$) hem II. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=3.91$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem I. sınıf hem de II. sınıf öğrencileri sanat eğitiminin önemliliğine ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 13: Önemlilik Rolü Alt Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Üniversite Değişkenine Göre Varyans Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Bölüm	N	$\bar{X}$	ss	Sd	F	p	LSD
Önemlilik Rolü	Fırat Üniversitesi	71	3.83	0.85	2	0.322	0.725	-
	Cumhuriyet Üniversitesi	199	3.89	0.78	454			
	Kayseri Üniversitesi	187	3.86	0.81	456			
	Levene: 0.911	p:0.403						

Tablo 13'ta önemlilik rolü alt boyutuna ilişkin varyans testi sonucunda üniversite değişkenine göre öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$F_{(2-187)}=0.322$; $p>0,05$]. Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında her üç üniversite öğrencilerinin de görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{X}=3.89$) diğer üniversite öğrencilerine göre sanat eğitiminin önemliliğine ilişkin daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 14: Sanat Eğitimine Yönelik Tutuma İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Sanat Eğitimine Yönelik Tutum	Kadın	426	4.16	0.64	455	1.788	0.182	0.672	0.502
	Erkek	31	4.08	0.74					

Tablo 14'te öğrencilerin sanat eğitimine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=0.672$; $p>0,05$]. Hem kadın ($\bar{X}=4.16$) hem de erkek öğrencilerin ($\bar{X}=4.08$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem kadın hem de erkek öğrenciler sanat eğitime ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 15: Sanat Eğitimine Yönelik Tutuma İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Sınıf Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	sd	Levene		t	p
						f	p		
Sanat Eğitimine Yönelik Tutum	I	251	4.14	0.67	455	0.038	0.846	-0.720	0.472
	II	206	4.18	0.63					

Tablo 15'te öğrencilerin sanat eğitimine ilişkin görüşlerinin sınıf değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir [$t_{(455)}=-0.720$; $p>0,05$]. Hem I. sınıf ($\bar{X}=4.14$) hem II. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=4.18$) görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Bu bulguya göre hem I. sınıf hem de II. sınıf öğrencileri sanat eğitime ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler.

Tablo 16: Sanat Eğitime Yönelik Tutuma İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Üniversite Değişkenine Göre KWH Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Üniversite	n	Sıra Ortalaması	sd	KWH	P	Anlamlı Fark
Sanat Eğitimi Yönelik Tutum	Fırat Üniversitesi	71	241.14	2	1.493	0.474	-
	Cumhuriyet Üniversitesi	199	232.53				
	Kayseri Üniversitesi	187	220.64				
	Levene: 6.609		p: 0.001				

Tablo 16’da sanat eğitime ilişkin KWH testi sonucuna göre üniversite değişkeni açısından grupların görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı belirlenmiştir [$KWH_{(2)}=1.493$; $p>0.05$]. Ancak grupların sıra ortalamalarına bakıldığında Fırat Üniversitesi öğrencilerinin (SO:241.14) diğer üniversite öğrencilerine göre sanat eğitime yönelik daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrencilerin sanat eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada sanattan hoşlanma ve sanatın katkısı alt boyutunda öğrencilerin olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Fakat aritmetik ortalamalara bakıldığında az da olsa kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre sanattan daha fazla hoşlanıp katkısına daha fazla inandıkları görülmektedir. Sınıf düzeyine göre de anlamlı bir farklılık bulunamazken aritmetik ortalamalara bakıldığında II. sınıf öğrencilerinin daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Ancak üniversite değişkeni açısından öğrencilerin tutumlarını farklılaştığı belirlenmiştir. Fırat Üniversitesi öğrencilerinin diğer üniversite öğrencilerine göre sanattan hoşlanma ve sanatın katkısına ilişkin daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. En az tutum düzeyi ise Kayseri Üniversitesi öğrencilerinde görülmektedir. Okul öncesi alanında çalışan öğretmenlerin, görsel sanatı ve estetiği sanat etkinlikleri kapsamında öğrencilere sunmanın yanı sıra sınıf ortamının düzenlenmesinde, günlük eğitim akışı içinde gerçekleştirilen etkinliklerde ve eğitici materyallerin geliştirilmesinde kullanabileceklerine yönelik olarak kendi yetkinliklerini arttırmaları oldukça önemlidir (Ocak-Karabay ve Bilir-Seyhan, 2017: 216).

Ölçekteki tek olumsuz alt boyut olan sanata yönelik olumsuz tutumlar alt boyutuna ilişkin olarak öğrencilerin tutumları hem cinsiyet, hem sınıf düzeyi hem de üniversite değişkenleri bağlamında anlamlı bir biçimde farklılaşmamıştır. Ancak aritmetik ortalamalara bakıldığında kadın öğrencilerine erkek öğrencilere göre daha olumsuz tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Aynı şekilde aritmetik ortalamalara bakıldığında II. sınıf öğrencilerinin I. sınıf öğrencilerine göre daha fazla olumsuz tutuma sahip oldukları görülmektedir. Fırat Üniversitesi ve Kayseri Üniversitesi öğrencilerinin Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine göre sanata yönelik daha fazla olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Kaymak ve İlden (2016: 26) çalışmalarında okul öncesi kurumlarda çalışan önlisans mezunu öğreticilerin lisans düzeyinde verilen sanat eğitimi derslerini almadıkları için sanat eğitiminde kendilerini yetersiz gördükleri

ve ilerde bu konuda kendilerini geliştirmek lisans eğitimi ile birlikte bu dersleri almak istedikleri sonucuna ulaşmıştır.

Bir diğer alt boyut olan iletişim artırıcı rolü alt boyutuna ilişkin olarak öğrencilerin tutumlarının olumlu düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sanat, kültürün oluşmasındaki temel faktör olduğu için kültür ve sanat ayrılmaz kavramlardır. Kültür, sanatı bir araç olarak kullanarak sanatın elemanları vasıtasıyla özleşerek ürünlerini ortaya koyar. Dolayısıyla kültür kuşaktan kuşağa aktarılarak bu vasıta ile bir iletişim aracı görevi de görür (Dede, 2016: 1562). Sanat, geçmişini günümüze taşıyarak, geleceğimizi de yapılandıran bir iletişim aracıdır. Sanat eğitimi öğrenciyi çok yönlü düşünerek araştıran, başkalarının düşüncelerini mutlak kabul etmeyerek kuşku duyan ve duyuran nitelikte gerçekleştirilmelidir (Çellek, 2003: 7). Öğrencilerin tutumları hem cinsiyet, hem sınıf düzeyi hem de üniversite değişkenleri bağlamında anlamlı bir biçimde farklılaşmamıştır. Ancak aritmetik ortalamalar bakıldığında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre sanatın iletişim artırıcı rolüne ilişkin daha fazla olumlu görüşe sahip oldukları görülmektedir. I. sınıf öğrencileri sanatın iletişim artırıcı rolüne ilişkin daha fazla olumlu tutuma sahiptirler. Kayseri Üniversitesi öğrencilerinin diğer üniversite öğrencilerine göre sanat eğitiminin iletişim artırıcı rolüne ilişkin daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları belirlenirken en düşük tutum düzeyinin ise Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinde olduğu belirlenmiştir.

Sanat eğitiminin önemlilik rolü alt boyutuna ilişkin olarak hem kadın hem de erkek öğrenciler ilişkin olumlu tutum geliştirmektedirler. Öğrencilerin tutumları hem cinsiyet, hem sınıf düzeyi hem de üniversite değişkenleri bağlamında anlamlı bir biçimde farklılaşmamıştır. Ancak aritmetik ortalamalara bakıldığında kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre sanat eğitiminin daha önemli görmektedirler. II. sınıf öğrencilerinin I. sınıf öğrencilerine göre sanat eğitiminin önemlilik rolüne ilişkin daha fazla olumlu görüşe sahip oldukları görülmektedir. Sanat eğitiminin önemlilik rolüne ilişkin en yüksek olumlu tutum Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinde en düşük tutum ise Fırat üniversitesi öğrencilerinde ortaya çıkmıştır.

Son olarak öğrenciler genel olarak sanat eğitime ilişkin olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Kaymak ve İliden (2016: 28) araştırmalarında öğretmenlerin sanatı drama, oyun, doğa gözlemleri, materyaller, keşif ve yaşantı yollarıyla öğrencilere aktardıkları ve bütünleşik program anlayışı sayesinde her etkinliğin içine serpiştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin sanat eğitime ilişkin tutumları cinsiyet, sınıf düzeyi ve üniversite değişkenleri açısından anlamlı bir biçimde farklılaşmamıştır. Fakat aritmetik ortalamalara bakıldığında kadın öğrencilerin sanat eğitime ilişkin tutumları erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Aynı şekilde II. sınıf öğrencilerinin de sanat eğitime ilişkin tutumları I. sınıf öğrencilerine göre daha fazladır. Sanat eğitime ilişkin en yüksek tutum düzeyi Fırat Üniversitesi öğrencilerinde en düşük tutum düzeyi ise Kayseri üniversitesi öğrencilerinde belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Abacı, O. (2015). Okul Sanatsal Gelişim, İlkay Ulutaş (Editör). *Okul Öncesinde Görsel Sanat Eğitimi*. Ankara, Hedef CS Yayıncılık.
- Ayaydın, A. ve Kurtuldu, M.K. (2010). Sanat Eğitime Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 201-209.
- Çellek, T. (2003). Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık. *Pivolka*, 2(8), 3-11.
- Dede, H. (2016). Öğrencilerin Sanata Karşı Bakış Açılarını Ortaya Koymaya Yönelik Bir Tutum Ölçeği. *İdilSanat ve Dil Dergisi*, 5 (25), 1559-1576.
- Dikici, A. (2006). Sanat Eğitimi ve Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 31(139), 3-9.
- Dinçer, Ç., Demiriz, S. ve Şimşek, I. (2003). Okulöncesi Dönem Çocuğu Olan Ebeveynlerin Sanat Etkinliklerine Yaklaşımlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 28(129), 50-63.
- Durualp, E. (2014). Sanat ve Gelişen Çocuk, Neriman Aral ve Gökhan Duman (Çeviri Editörleri). *Çocuklarda Sanat ve Yaratıcılığın Gelişimi*, 7. Basımdan Çeviri. Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Feeney, S. & Moravcik, E. (1987). A Thing of Beauty: Aesthetic Development in Young Children. *Young Children*, 7-15.
- Ercan, Z.G., Günşen, G. ve Fazlıoğlu, Y. (2015). Okul Öncesinde sanatın Eğitimin Diğer alanlarıyla Bütünleştirilmesi, İlkay Ulutaş (Editör). *Okul Öncesinde Görsel Sanat Eğitimi*. Ankara, Hedef CS Yayıncılık.
- Kaymak, M.N. ve İliden, S. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesinde Sanat Eğitimi Anlayışına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 9(18), 21-29.
- Mercin, L. ve Alakuş, A.O. (2007). Birey Ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 9, 14-20.
- Ocak-Karabay, Ş. ve Bilir-Seyhan, G. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adayları İçin Görsel Sanat Eğitimi Ve Estetik. *Sed*, 5 (2), 213 -236.
- Özkan, B. Ve Girgin, F. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanat Etkinliği Uygulamalarını Değerlendirmesi. *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, 79-85.
- Ulutaş, İ. Ve Demiriz, S. (2015). Okul Öncesinde Görsel Sanat Eğitiminin Önemi ve Görsel Sanat Eğitimi Programı Özellikleri, İlkay Ulutaş (Editör). *Okul Öncesinde Görsel Sanat Eğitimi*. Ankara, Hedef CS Yayıncılık.